

Dotkněte se Bulharska!

Vážení čtenáři, pokračujeme s naší rubrikou Dotkněte se Bulharska, která souvisí s myšlenkou, že ať jsme kdekoli na světě, Bulharsko navždy zůstává v našem srdci, neboť je to nejkrásnější místo na Zemi. Zároveň je však tento sloupek určen také našim českým přátelům. Fakta ukazují, že pokud navštívili naši zemi alespoň jedenkrát, zamilovali si ji a vracejí se znovu a znovu. Pro většinu z nich je Bulharsko především černomořské pobřeží s jeho rozsáhlými písčnými plážemi a výtečnou kuchyní s vůní aromatické čubrice. My ovšem víme, že naše země není pouze moře. Ona uchvacuje i nás samotné svými „veselými

údolími“ a „obřimi horami“, kulturními a historickými památkami, jakými se mohou pochlubit jen málokteré evropské země. Jakýmkoliv směrem se podíváte, odhalíte čarokrásná místa, která si zaslouží být viděna, a místní kuchyně navíc obohatí vaše prožitky novými chutěmi a vůněmi.

Jak jsme již psali, Bulharsko je rozděleno do 6 regionů: Severozápadní, Severní centrální, Severovýchodní, Jihovýchodní, Jižní centrální a Jihozápadní.

Každá z oblastí je svým způsobem specifická a unikátní.

Vítejte v jeskyni Veneca – nejkrásnější svého druhu v severozápadním Bulharsku

Podzemní svět Bulharska je neobyčejně bohatý a unikátní. Milovníci jeskynního turismu by měli určitě navštívit tento podzemní skvost – jeskyni Veneca. Jde o poměrně nově objevenou jeskyni, která ale nijak nezaostává za těmi již odhalenými. Je mimořádně krásná, bohatá na útvary a snadno přístupná, to vše z ní dělá pohodlnou zastávku na naší cestě.

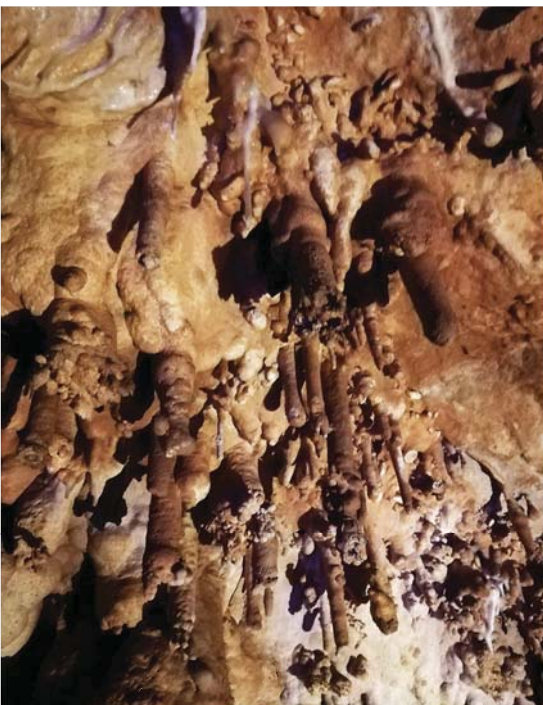
Jeskyně se nachází čtrnáct kilometrů od Belogradčiku a kousíček od vesnice Gara Orešec. Název dostala podle pahorku Veneca. Jeskyně byla objevena v roce 1970, kdy se během prací v kameolomu při odstřelu horniny otevřel otvor a část zeminy se propadla. V osmdesátých letech proběhl pokus o její zpřístupnění a otevření návštěvníkům, ale kvůli nedostatku financí či z jiných příčin se kýžený úspěch nedostavil. V roce 2007 byl však zahájen program pro regionální rozvoj z evropských fondů, načež byla jeskyně 1. června 2015 oficiálně otevřena pro návštěvníky.

K jeskyni Veneca se dostanete po solidní asfaltové silnici. Když jsme se přiblížili k vesnici, k parkovišti nás navedlo několik cedulí. Z parkoviště k informačnímu centru a samotnému vstupu do jeskyně je to ještě nějakých dvě stě metrů.

Okolí vstupu je také velmi příjemně upraveno. Lavičky s výhledy do okolí nám příjemně vyplnily čekání na prohlídku. Už jsme navštívili hodně jeskyní po celém Bulharsku a v každé z nich vždy nacházíme něco nového, něco, co se jen tak nezapomene. V této jeskyni najdete hned několik náročnějších úseků a nečekaných nízkých průlezů, ale nebojte se – vše je plně přístupné.

Vstup je kvůli úsekům s nízkými stropy a průlezům přes několik těsných otvorů možný pouze s přílbou. Jeskyně Veneca je tedy náročnější pro lidi se sníženou schopností pohybu a ty se silnější postavou. Hned po překročení prahu jeskyně, což nelze bez potřebné výbavy a dobrodružné zvědavosti, následuje prudký sestup po schůdkách těsného tunelu. Vstup do jeskyně je velmi malý a pro potřeby návštěvníků musel být uměle rozšířen a přizpůsoben. Čekalo nás i několik strmých sestupů po žebříku – a to pozadu, protože jinak by bylo obtížné udržet stabilitu. Délka jeskyně je asi dvě stě metrů s celkovým převýšením kolem dvaceti šesti metrů. Uvnitř je pět síní a turistická trasa vede přes čtyři z nich, do poslední páté lze nahlédnout z malé plošinky ve čtvrté síni. Celá trasa vede po speciální kovové platformě.

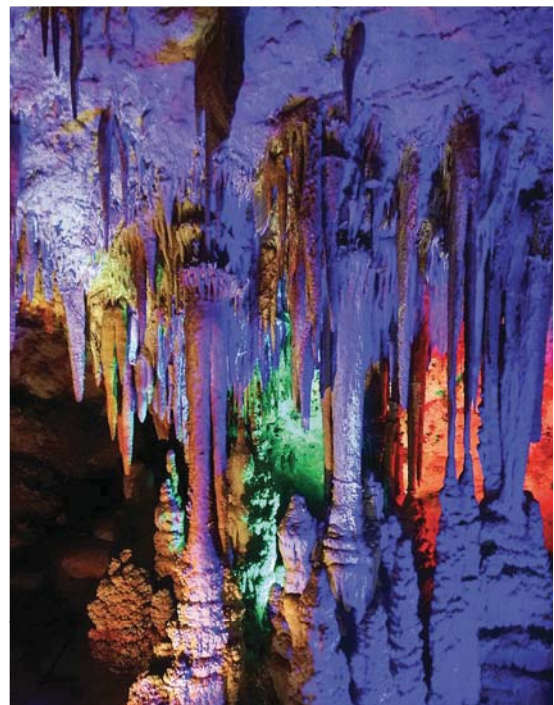
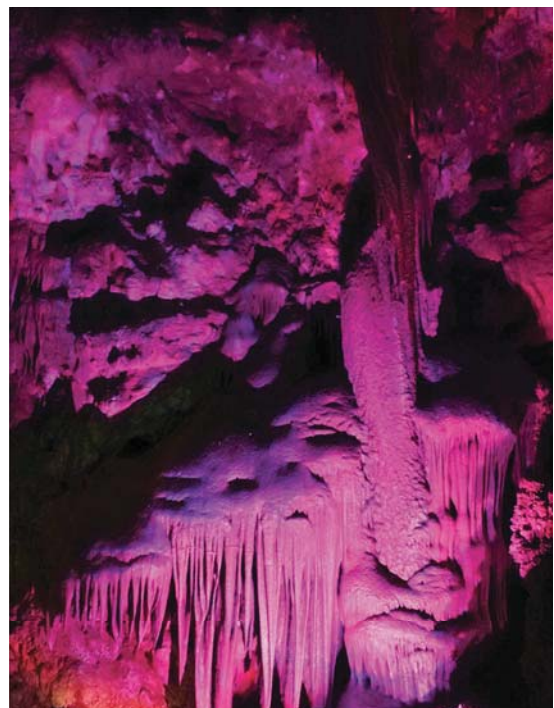
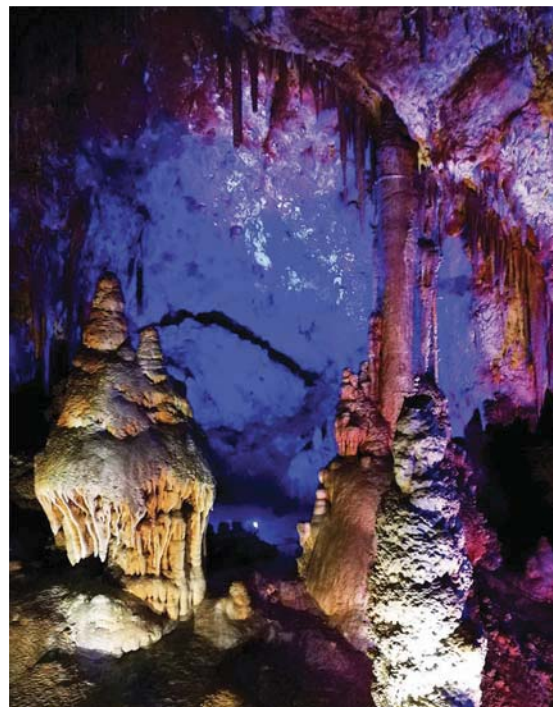
V jeskyni je nespočet různých útvarů se zajímavými názvy jako Pelikání hlava, Noční lampička, Tulipán, Bohorodička, Archanděl a Boží ruka. Všude vás obklopují obvyklé jeskynní stalaktity, stalagmity a stalagnáty. Nachází se zde i největší stalagnát v Bulharsku s obvodem pětadvacet metrů. Zajímavým faktem je to, že je zde bohatý výskyt onyxu, polodrahokamu, jenž dělá z celé jeskyně poměrně světlé místo. Pochopitelně nás ve svém domově přivítalo také několik druhů netopýrů.

Jeskyně byla díky svým neuvěřitelným barevným kalciovým útvarům a ledovým krystalům ve tvaru květů, postav a zvířat prohlášena za přírodní památku. Barevné útvary vědci vysvětlují nedostatkem kyslíku, přičemž voda krystalizuje a různé barvy vyplývají z různorodého složení hlíny a skal. Po celé jeskyni se utvořilo vskutku umělecké barevné osvětlení, které dodává útvarům efektní vzhled a činí toto podzemní království ještě kouzelnější.

Důležité je vědět, že prohlídka jeskyně začíná v každou celou hodinu a je třeba se zapsat. Pro větší skupiny je potřeba předchozí domluva, a pokud je skupina velká, je možné, že na vás nezbyde požadovaný časový termín. Doporučuji se na prohlídku určitě objednat dopředu, a to i v případě, že budete pouze ve dvou.

Otevírací doba je každý den od 9:00 do 17:00. Během pracovních dní začíná prohlídka každou celou hodinu (9:00, 10:00, 11:00, 13:00, 14:00, 15:00 a 16:00), o víkendech je to ve chvíli, kdy se z prohlídky vrátí předchozí skupina.

Návštěva jeskyně byla opravdu nezapomenutelným zážitkem. Pokud máte rádi také svatá místa, nedaleko od jeskyně Veneca se nachází starý kostelík sv. Jiří. Kostel je asi dvě stě metrů od parkoviště na opačnou stranu než jeskyně, ale určitě uvidíte orientační cedule. Kostel se nachází na jižním a nejvyšším bodě vsi Orešec, bezprostředně u lesů, pokrývajících severní svahy pahorku Veneca. Podle místních zpráv byl kostel vystavěn na začátku 19. století na základech staršího kostela z 16. století. O vzniku kostelíka existuje i legenda, která hlásí toto: „Jakémusi pasáčkovi se kdysi zatoulala koza v hustém křoví. Po dlouhém hledání ji nakonec našel u pramene, u něhož koza mezitím přivedla na svět kůzlatka. Místní lidé začali pramen považovat za posvátný a tehdy se sem přestěhovalo mnoho lidí z okol-

ních vsí, kteří tu postavili kostel.“ Dnes je zmíněný pramen stále na svém místě a byla tu postavena i kašna. Legenda dále hlásí, že voda z tohoto pramene vyvěrá přímo z hlubin pohoří Balkánu, a je proto považována za svěcenou. V blízkosti kostela je vchod do jeskyně, která není v této oblasti jediná, je dost možné, že je spojena s jinými jeskyněmi z okolí. Na jaře se tu stéká voda z hor a následně mizí pod zemí u kostelní zvonice.

V roce 1973 byl orešecký kostel sv. Jiří prohlášen za kulturní památku regionálního významu. Předtím v dobách nejužšího komunismu byl využíván jako chlív. Následovaly roky, kdy si na kostel nikdo nevzpomněl a ten začínal postupně chátrat, to vedlo až k zoufalému stavu, ve kterém se nacházel až donedávna. Ale díky iniciativě místních lidí byla založena nová církevní správa a v posledních letech se kostelík obrodil k novému životu.

Z hlediska architektonických prvků jde o jednolodní stavbu s jednou apsidou a předsíní orientovanou na západ. Apsida je polokruhovitá zvenku i zevnitř a je velmi hluboká, což je pro kostely v severozápadním Bulharsku typické. Vnitřek kostela je vyzdoben freskami, část z nich je však velmi poničená. Nástěnná výmalba pochází z roku 1866 a zasloužili se o ni mistři z Trjavny, o čemž svědčí nápis nad levými vchodovými dveřmi. Nápis zahrnuje i jména zografů, mezi nimiž nechybí jméno Vitana Georgjuva Nikolova, vnuka muže, kterému se říkalo papa Vitan – ten byl zakladatelem vyhlášené ikonopisecké školy z Trjavny. Vedle zografů je možno rozluštit i zprávy o mistru staviteli, kterým byl Velko Kr. Jovanov z bulharské vsi Jablanica u Debru, ten samý mistr vystavěl i zvonici a prkennou podlahu. Výmalba je velmi pestrobarevná (barvy jsou výrazné, převládá turecká modř) a postavy jsou jako živé. Výjevy s Kristem nejsou seřazeny chronologicky, on sám je vyobrazen v celé postavě, nesouměrně s ostatními postavami. U výjevu narození Páně jsou namalovány oslící a kráva, což je ztvárněno jednak v typickém dobovém realismu, jednak v upřímně naitivě uměleckého vyobrazení biblických motivů. V samém vršku kupole je vyobrazen Kristus Pantokrator, obkroužený medailonky apoštolů. Jednotlivé kompozice klenby vytvářejí spolu s

Vesnická kopřivová kaše

Způsob přípravy:

Kopřivu očistěte od stonků a nechte pouze lístky. Poté dobře umyjte pod tekoucí vodou. Kopřivu vařte v osolené vodě do jejího změknutí, přibližně 10–15 minut. Poté vyndejte z vody, sceďte a poté nakrájejte nadrobno. Odvar nechte stranou vychladnout.

Do rozeřátého oleje dejte nejmenno nakrájené lístky medvědího česneku. Po dvou minutách přidejte mouku a smažte dozlatova. K této směsi přidejte sladkou papriku, dobře promíchejte a zalijte 3 naběračkami odvaru. Tuto směs míchejte do zhoustnutí. Poté přidejte nakrájenou kopřivu a vařte 10 minut za stálého míchání. V průběhu vaření osolte a opepřete dle chuti. Pokud je kaše příliš hustá, přilijte odvar do docilení požadované hustoty. Nakonec přidejte máslo a rozdrobený sýr, kaši promíchejte a sundejte z plotny.

Servírujte zatepla.

Potřebné suroviny:

200 g kopřivy
10 lístků medvědího česneku
100 g balkánského sýru
3 lžíce hladké mouky
3 lžíce slunečnicového oleje
1 lžička sladké papriky
20 g másla
pepř a sůl dle chuti

vyobrazením Sabaatha (Boha zástupů) formu šesticípé hvězdy. Zajímavé a v kontextu ostatních dobových maleb neobyčejné jsou obrazy slunce (na severní stěně) a měsíce (na jižní stěně), které jsou vymalovány výraznými barvami a jsou orientovány na východ. Tyto výjevy zpodobňují víru předkřesťanského světa.

Ikonostas kostela byl vyřezávaný ze dřeva, ale bohužel ani jedna z původních ikon se nedochovala, vše bylo roz-

kradeno. Přežil jen výjev ukřižování v nejvrchnější části oltářního přehrazení a podezdívka s kanonickými výjevy starozákonních scén s Adamem a Evou.

Celý komplex kostela, který kromě svatostánku zahrnuje i zvonici, zbytky někdejší církevní školy a hřbitov, je ohrazen zdí z vápencových kamenů.

Dobře se vybavte, dobijte se potřebným entusiasmem a zahrňte tyto zastávky v severozápadním Bulharsku do plánu vaší příští cesty. ◆